

Izabela Dziermańska

Irina Saburova i jej miejsce w przestrzeni emigracyjnej

Polilog. Studia Neofilologiczne nr 4, 123-130

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

IRINA SABUROVA I JEJ MIEJSCE W PRZESTRZENI EMIGRACYJNEJ

Izabela Dziermańska

Akademia Pomorska
Słupsk, Polska
i.dziermanska@mbp.slupsk.pl

Słowa kluczowe: *Irina Saburova, fale emigracji, przynależność, limirtofy, literatura emigracji*

Literatura rosyjskiej emigracji zajmuje szczególne miejsce w przestrzeni kulturowej i wciąż wymaga rzetelnych analiz literaturoznawczych.

Emigracja to zjawisko związane z opuszczeniem swojego kraju rodzinnego: «1. вынужденное или добровольное переселение из своего отечества в другую страну по политическим, экономическим или иным причинам. 2. Пребывание в другой стране после такого переселения» [Ожегов 2008: 887]. Mówiąc o niej, należy pamiętać o tym, w jakim czasie i z jakiej przyczyny twórcy i naukowcy rosyjscy opuszczali swoją ojczyznę.

Pierwsza fala emigracji miała miejsce w latach dwudziestych XX w. i była konsekwencją zmian ustrojowych w Rosji po zwycięstwie rewolucji październikowej. To wtedy kraj opuściło wielu przedstawicieli rosyjskiej sztuki, kultury, nauki i literatury. Główne miasta, w których rozwijali swoją działalność na obczyźnie, to: Paryż, Berlin, Praga i Belgrad. Byli jednak i tacy, którzy osiedlili się w krajach bałtyckich, między innymi na Łotwie. Po zakończeniu II wojny światowej kraje te znalazły się w sferze wpływów Związku Radzieckiego, a uchodźcy porewolucyjni emigrowali po raz drugi, tym razem na Zachód. Trudno więc jednoznacznie stwierdzić, że ich twórczość związana jest z pierwszą czy drugą falą emigracji.

Do drugiego wielkiego exodusu ludzi kultury i literatów doszło podczas II wojny światowej. Znajdowali oni schronienie w obozach Dipisów na terenie Niemiec, Belgii, Austrii i Polski. Mianem Dipisów określano ludzi, którzy podczas zawirowań wojennych trafili poza granice swojego państwa, starających się powrócić do kraju lub znaleźć nową ojczyznę. Wśród nich byli ludzie opuszczający Rosję po raz pierwszy oraz ci, którzy schronienie znaleźli np. w Rydze (na Łotwie), a teraz zmuszeni byli ją opuścić [Агеносов 1998; Кодзис 2002; Литература русского зару-

бежья... 2003; Литература русского зарубежья... 1993; Литература русского зарубежья... 2007; Литературная энциклопедия... 1997].

W takiej sytuacji znalazła się Irina Saburova (prawdziwe imię i nazwisko: Ирина Евгеньевна Кутитонская), pisarka, dziennikarka i poetka.

W. Berezin (В. Березин) w przedmowie do jej książki *Королевство Алых Башен*, którą zatytułował *Советы Калиостро второй волне русской эмиграции*, napisał: „Литература этой второй волны – хотя русская эмиграция, будто море, имела много волн, просто были они разной величины, – так вот, эта литература известна у нас мало и вряд ли будет популярной. Вещи, которые писали эти люди в своих лагерях в английской и американской зонах оккупации, со страхом ожидая выдачи в Советский Союз. Потом, осев в разных странах, они неспешно писали свои рассказы и романы, стихи и статьи. Это была действительно неспешная литература – в двадцатом году сидевшие в парижских кафе могли рассуждать о скором падении большевиков. А во второй половине сороковых СССР уже казался вечным. Другим стал мир, торопиться было некуда. Даже язык менялся – у Сабуровой это особый русский язык, который время от времени спотыкается, выворачивает ногу” [Березин 2000].

Krótkie omówienie życia i twórczości autorki jest niezbędne, aby zrozumiane zostały argumenty, na podstawie których twórczość Saburovej można odnieść do określonej fali emigracji. I chociaż sprawa ta może wydawać się nieważna, to istotna jest ona w badaniu twórczości indywidualnego pisarza oraz w rozpatrywaniu całej literatury emigracyjnej.

Saburova sama o sobie pisała tak: „Пережила две мировых войны, два бегства, несколько гражданских войн, революций, оккупации и рухнувших миров, после чего приходилось начинать все с начала” [Витковский 2000: 508].

Urodzona w 1907 r., opuściła Rosję wraz z rodzicami, mając dziesięć lat. Wyjazd ten był związany z pracą ojca, rosyjskiego morskiego oficera, którego jednostka stacjonowała na Łotwie.

Ryga stała się dla niej ojczyzną. Starła się szybko usamodzielnić, żeby nie być ciężarem dla rodziny w tych trudnych czasach. Tu zadebiutowała w roku 1922, w wieku piętnastu lat, w ryskiej gazecie *Сегодня*. W 1925 r. wyszła za mąż za Aleksandra Pierfilieva (Александр Перфильев). Wspólnie z poetą publikowała w miejscowych gazetach pod pseudonimami „Тонский”, „Раэр”, „Ильнева”, a potem „Сабурова”. Jej opowiadania, bajki, świąteczne opowieści, felietony oraz tłumaczenia pojawiały się w lokalnych oraz zagranicznych gazetach, takich jak: „Сегодня”, „Наш Огонек”, „Для Вас”, „Иллюстрированная Россия”, „Журнал Содружества”, „Балтийский Альманах” [*Литературное зарубежье России...* 2006]. Wraz z pojawieniem się czasopisma „Для Вас” stała się jednym z jego stałych pracowników. To tutaj dała się poznać jako autorka specyficznych damskich opowiadań, bajek nie tylko dla dzieci, ale i dorosłych oraz romantycznych alegorycznych opowieści.

Jak sama mówiła, to podczas tego etapu jej twórczości „русские рижане тех лет считали Латвию маленьким кусочком России, волею истории оказавшимся за границей” [Бадин 2010]. Należy pamiętać, że Ryga od 1721 do 1917 r. wchodziła w skład Imperium Rosyjskiego. Połowę jej mieszkańców stanowili Rosjanie. Od listopada 1918 do czerwca 1940 Łotwa była niezależnym państwem. Należała do

państw zwanych limitrofami, co oznacza: „общее название буржуазных государств, образовавшихся на зап. окраинах бывшей российской империи после 1917 г. (Латвия, Литва, Эстония, Польша и Финляндия)” [Спиркин 1980: 285].

Pierwszy zbiór jej opowiadań *Тень синего марта* ukazał się drukiem dopiero w 1938 r.

W międzyczasie nastąpiło wiele zmian w jej życiu prywatnym – urodziła syna Olega. Jej pierwsze małżeństwo zakończyło się rozwodem. Powtórnie za mąż wyszła za barona Rozenberga. W 1940 r. podczas okupacji krajów bałtyckich przez wojska radzieckie wyjeżdża do Niemiec, aby na krótko powrócić do Rygi w czasie, gdy miasto było okupowane przez wojska niemieckie. Na dobre wyemigrowała do Monachium w roku 1944, tam umieszczono ją w obozie dla „перемещенных лиц” Диписów. W Niemczech powstało wiele jej utworów.

Główne miejsce w twórczości Saburovej zajmowały bajki, opowiadania, opowieści świąteczne. Dlaczego pisarka zajęła się tym właśnie gatunkiem literackim? W bajkach zawsze zwycięża dobro, miłość, piękno i wiara. W czasach, w których tworzyła, były to wartości niezwykle ważne i cenne. Bajkowe opowieści pozwalały czytelnikom wierzyć, że w prawdziwym życiu także triumfować będzie dobro, dawały tak bardzo potrzebną wtedy nadzieję.

Bajki przekazują wartości ponadczasowe, pojawiają się w literaturze często razem z okresem „идейных перевалов, ценностных кризисов и сломов, переживаемым всем обществом” [Липовецкий 1992: 43] W ciągu wieków cały czas przekazują aktualne prawdy. Jak sama Saburova pisała: „Сказка всегда неожиданна, не требует подготовки, и не терпит уговоров. Как все элементы, из которых состоит человеческая жизнь, она никак не поддается словами... Сказка может быть ...и чем угодно еще, потому что она – редкий элемент, который вносится самим человеком в свою жизнь, и дается ему не природой, а Небом” [Сабурова 1966: 9].

„Литературная сказка, с одной стороны, оказывается для писательницы той самой «универсальной формой», которая способна объективно передать настроение времени, а с другой – литературная сказка дает возможность, с точки зрения Сабуровой, «преодолеть жизнь», которая оказывается слишком жесткой” [Ващенко 2005]. Bajki przede wszystkim pozwalały i dalej pozwalają ludziom na marzenia i wiarę w lepsze jutro „и если ничего на свете нет – есть сказка с примиряющей улыбкой” [Сабурова 2000: 61].

W 1947 r. ukazał się zbiór jej opowieści *Королевство Алых Башен*. Walentyna Sinkiewicz (Валентина Синкевич) wspominała tę książkę tak: „Помню, как тогда тоненькая книжечка Ирины Сабуровой была для многих настоящим праздником и уходом от все еще мрачной действительности с неизвестным будущим” [цит. за: Крапивин 2009], a Ludmiła Flam (Людмила Флам) pisała o niej „Мы, гимназистки, зачитывались «Королевством» с особым упоением. Даже сейчас помню начальные строки: В королевстве Алых Башен жили рыцари и маги и на самой древней башне – старый мудрый Звездочет: он скрипел пером гусиным и записывал, что было и что будет каждый год... После пережитых ужасов войны и беженства, на фоне послевоенной разрухи и нужды эти сказки для взрослых о несуществующем царстве действовали на нас пленительно – [...] в королевстве

Алых Башен никогда не лились слезы, в королевстве Алых Башен было счастье без конца” [Флам 2010]. W powojennej rzeczywistości, wśród zniszczeń, zgłiszczy i złych wspomnień, książki Saburovej trafiały szczególnie do kobiet. Dawały im nadzieję na to, że lepsze czasy kiedyś nadejdą, i pozwalały zapomnieć chociaż na chwilę o otaczającym je świecie. Saburova potrafiła przelać na papier swoją wiarę w dobro i piękno, które tak potrzebowały w tych trudnych czasach jej czytelniczki.

W 1956 r. wydana została książka *Бессмертный лебедь*, poświęcona baletnicy Annie Pawłownej, i tomik wierszy *Разговор молча*, w 1958 r. ukazał się zbiór bajek i nowel *Копилка времени*, w 1960 r. wydano utwór *После*, w 1967 r. *Счастливое зеркало*, a w 1976 r. *Королевство*.

Powieść Saburovej *Корабли Старого Города*, opowiadająca o życiu przedwojennej Rygi, wydana została w języku niemieckim w 1950, a po rosyjsku dopiero w 1962 r.

Książka ta stała się swoistym literackim pomnikiem Rygi. Stare Miasto opisywane przez Saburową ustami swoich bohaterów to Ryga – miasto marzeń i młodości, które żyje własnym życiem. Główną ideą powieści jest wiara w marzenia. Mieszkańcy Starego Miasta raz na sto lat wysyłają statki w poszukiwaniu szczęścia. Nieliczni wierzą, że powrócą. Statki wracają, ale dopiero po upływie dwustu lat, i zastają na miejscu już nie tych samych ludzi. „Единственное, что можно было вычитать отсюда, что волшебная сила сказочности побеждает рассудочность и скепсис. Нужно только верить, посылать свои Корабли за Счастьем, и Вера будет вознаграждена” [cyt. za: Флам 2010].

Dzięki autorce możemy przenieść się w czasie do przedwojennej Rygi, gdzie „Витрины дорогих магазинов на Известковой залиты светом. Хрустали, цветы, шелк, груды конфет. Прорезав Старый город, вобрав в себя все улицы и закоулки, Известковая суживается, тускнеет и выбегает под звезды темного неба на Ратушной площади. Справа – колонны городской библиотеки. [...] Там, на темном и невидном Задвинском берегу тоже тянется сверкающая цепочка, но ее видно только с половины мостов – широка Двина. Море и башни. Ветер и цветы. Это – Рига” [Сабурова 1963]. Czytając ten utwór, da się poczuć atmosferę, która panowała w mieście, przespacerować się ulicami Rygi widzianymi oczami autorki. Wielu bohaterów powieści było wzorowanych na mieszkańcach Rygi tamtego okresu. Pod postacią głównej bohaterki ukrywa się sama autorka. Bardzo żywe, bajkowe i poetyckie przedstawienie miasta i jego mieszkańców sprawia, że mamy wrażenie, iż Ryga dla Saburovej nie jest zwykłym miastem, a czymś więcej.

W powieści zawiera się także tęsknota autorki za Rygą. Miasto szczęścia na zawsze zostanie w pamięci pisarki: „Да, я вернусь. Я знаю, что даже, наверное, башен не будет. Но мой ветер, мое небо, мой бедный берег балтийской земли! Хоть небо останется, и я буду знать, что вот этим самым кусочком оно смотрело на землю и раньше, и видело и знало” [Сабурова 1963: 536].

Tak jak napisał Žan Badin: „тема эмиграции, которая станет одной из основных в «немецкий» период творчества писательницы, практически абсолютно не представлена в ее «латвийский» период” [Бадин 2010], co może oznaczać, że dopiero po wyjeździe do Niemiec Saburova odczuła, co dla niej znaczy emigracja.

Swoje przeżycia z okresu pobytu w Monachium opisała w zbeletryzowanych pamiętnikach *О нас*, wydanych w 1972 r., będących swoistą kroniką pokolenia Di-

pisów. Biograficzne elementy łączą się tu z filozoficznymi refleksjami pisarki o świecie i ludziach, którzy stracili swoją ojczyznę. Autorka pisze, że to „не роман – такого громадного полотна, чтобы мы все целиком уместились, не под силу поднять. Просто так – кусочки жизней, как придется. Не для «вечной памяти», нет. Нам бы поскромнее. Просто для себя” [Сабурова 1972: 8]. Saburova podkreśla, że książka *O нас* powstała dla ludzi, którzy w tym czasie tak samo jak ona musieli wyemigrować i odnaleźć się w nowej rzeczywistości.

Jeden z bohaterów tej książki mówił: „А то, что от своей страны я унес с собой, ношу в себе, в крови и в душе, в костях и мыслях – это я обязан действительно сохранить и не изменять никак” [Сабурова 1972: 90]. Tak jak napisał Žan Badin: „Каждый из главных персонажей книги ищет и находит способ реализации себя в этой жизни. Писательница никогда не осуждает своих героев даже не за совсем благовидные поступки, будь-то воровство, ложь или мошенничество. Очень часто – это становится единственным способом выжить, особенно в первые месяцы после окончания второй мировой войны” [Бадин 2010].

Według bohaterów książki, przez których przemawiała autorka, emigracja stała się problemem międzynarodowym: „Теперь эмиграция перестала быть осколками какого-то класса, бедной иностранной колонией в немногих городах. Теперь она – международный фактор, с которым надо считаться всем. Кто может поручиться за то, что не станет сам эмигрантом? После второй мировой войны эмиграция шла не только из Советского Союза, но и почти из всех стран Восточной Европы: Югославии, Чехословакии, Румынии, Польши, Болгарии, а из Венгрии даже дважды; из Восточной зоны Германии, из Балтики и Израиля, из Алжира, Кореи, Индии, Тибета, Индонезии, с Кубы и из Китая. По разным причинам (бегство, но не всегда от коммунизма), но именно потому, что по разным причинам, – не миллионы, а десятки миллионов уже, а не горсточка людей!” [Сабурова 1972: 28].

O emigrantach pisała: „при всем различии рас, причин и обстоятельств – судьба их одинакова: потеря родины и близких, своего места в жизни, пересадка в чужую обстановку, страну с другим климатом, часто чужим языком, обычаями, требованиями – и необходимость приспособиться – или погибнуть. К этому можно еще прибавить, что после каждой эмиграции, длящейся свыше пяти лет, возвращение становится более чем проблематичным. Разрывается не только жизнь, но и связь с прежней, создаются разные пути, и люди, идущие по ним, станут чужими, потому что изменились по-разному” [Сабурова 1972: 28]. Główną tragedią emigracji według Iriny Saburovej była przepaść, która pojawiła się pomiędzy ludźmi należącymi do tej samej narodowej kultury. Emigracja ich zmieniła i sprawiła, że stali się sobie obcy. Im dłużej są emigrantami, tym trudniej jest im wrócić do ojczyzny i porozumiewać się z rodakami. Brak takiego dialogu między ludźmi jest szkodliwy nie tylko dla nich samych, ale również dla całej kultury światowej. Jeśli ludzie, których objęła pierwsza rosyjska emigracja, żyli jeszcze nadzieją na powrót, to po zakończeniu II wojny światowej ostatnie złudzenia zniknęły. Szczególnie tragiczny wydaje się los państw bałtyckich, dla których fala masowej emigracji była nieuchronna.

Wielu bohaterów książki *O нас* to właśnie emigranci z państw bałtyckich. Bardzo przeżywają to, co ich spotkało, często przepelnia ich pesymizm. „Через лет

двадцать – сказал Юкку Кивисилд, потягиваясь так, что даже в этом кресле с высокой спинкой его голова запрокинулась назад – мы, балтийцы, станем таким же пережитком для Запада, как древние египтяне, что ли” [Сабурова 1972: 31].

Jednak potem autorka i jej bohaterowie odchodzą od smutku i pesymizmu, ponieważ uznają, że przecież wszędzie może być im dobrze, każdy kraj może stać się dla nich ojczyzną. A wspominając o rzeczach dobrych i złych, które spotykają ich w życiu, powinni skupić się tylko na tych pierwszych.

Valerij Krapivin (Walerij Крапивин) napisał o niej, że: „В тогдашней Латвии Ирина Сабурова не чувствовала себя русской эмигранткой: она ведь была коренной рижанкой!” [Крапивин 2009]. Wiera Pirożkowa (Вера Пирожкова) w swoim artykule *Размышления о „Кораблях”* mówi o tym tak: „Жившие в Прибалтике русские не считали себя эмигрантами. Вернее, среди них были и эмигранты, но многие, как и автор книги, родились в одной из прибалтийских стран, их семьи жили там давно, многие во втором или даже третьем поколении. Это был маленький кусочек России, который после революции вдруг оказался за границей. Конечно, и эти русские испытывали зачастую большие трудности, нужду, должны были много работать, но все же они не были выброшены на чужбину. Балтику они считали своей родиной в узком смысле этого слова, а всю Россию в широком смысле. Не отрываясь душой от России, они могли жить своим обществом, со своими газетами и журналами, своими театрами, своими школами и гимназиями, оставаясь лояльными гражданами маленьких государств, предоставивших им все эти возможности” [Пирожкова 1980]. Sama Saburova potwierdziła to, podkreślając, że ją i innych jej rodaków spotkało szczęście, że mają w Rydze swój dom, swoją ojczyznę, nie mieszkając w Rosji. Wszędzie indziej Rosjanin był uważany za emigranta, a tu był rodakiem i miał swój kawałek Rosji, nawet „и хлеб вдвойне слаще, если его можно спросить в любой лавке по-русски, как у нас” [Сабурова 1963].

„Любовь и тоска по родине делают людей поэтами” [Сабурова 1966: 62], słowa te napisała w roku 1966, czyli będąc już w Monachium. Jej ukochanym krajem pozostaje ówczesna Łotwa, za którą tęskni, w większości utworów napisanych podczas emigracji autorka wspomina Rygę: „Осень в нашем городе особенно красива, сэр. После бомбардировки от пятисотлетней ратуши остался только фронтон, хрупкие арки и рыцарь, сторожащий площадь...” [Сабурова 1966: 62]. W tym samym zbiorze pisze, czym dla niej jest dom: „Дом – это чувство, это свойство, стремление утвердить себя, оглянуться – услышать тишину, согреть – и свое, и чужое сердце. И при бездомности может быть дом, если есть чувство дома...” [Сабурова 1966: 7].

Jakimi kryteriami należy się kierować, aby określić, z którą z fal emigracji rosyjskiej była bardziej związana Irina Saburova? Przede wszystkim trzeba zdecydować, czy o przynależności bardziej powinien decydować czas, w którym dana osoba emigruje, czy może w przypadku Saburovej będzie to jej aktywność i twórczość literacka?

Urodzona w rosyjskiej rodzinie Saburova wchłonęła rosyjską kulturę. Pierwszy jej wyjazd z rodzicami pokrywał się w czasie z wielką emigracją ludzi kultury, jednak dziesięcioletnia dziewczynka tak tego nie odczuwała. Znalazła się w kraju, którego sytuacja polityczna się zmieniała. Nagle przestał być pod wpływem Rosji i stał

się niezależnym państwem. W kraju tym wychowywała się wśród swoich rodaków, w swojej kulturze. Kulturowo czuła się Rosjanką, jednak to Rygę uważała za swój dom, za swoją ojczyznę. Dopiero konieczność opuszczenia Łotwy i emigracja na Zachód uświadomiły jej, że do kraju nie będzie mogła powrócić. Temat emigracji w jej twórczości pojawia się dopiero po 1945 r., po tym, jak staje się emigrantką w Monachium. Pisarkę powinno się więc sklasyfikować jako autorkę drugiej fali emigracji.

Bibliografia

- Агеносов В., 1998, *Литература русского Зарубежья (1918-1996)*, Москва.
- Бадин Ж., 2010, *Из Латвии в Германию. Тема эмиграции в творчестве И. Сабуровой*, Сетевая публикация: *Русские творческие ресурсы Балтии*, www.russianresources.lt/archive/Mater/Sabur_3.html (11.12.2013).
- Березин В., 2000, *Советы Калиостро второй волне русской эмиграции*, [в:] И. Сабурова, *Королевство Алых Башен*, Москва.
- Ващенко Д., 2005, *Литературная сказка в творчестве И. Сабуровой*, Москва, www.dissercat.com/content/literaturnaya-skazka-v-tvorchestve-i-saburovoi (12.12.2013).
- Витковский Е., 2000, *Об авторе*, [в:] И. Сабурова, *Королевство Алых Башен*, Москва.
- Кодзис Б., 2002, *Литературные центры русского зарубежья 1918-1939: Писатели, творческие объединения, периодика, книгопечатание*, Мюнхен.
- Крапивин В., 2009, *Ирина Сабурова. Лебединая песнь об исчезнувшей Риге*, „Кентавр. Исторический бестселлер”, № 1, <http://baltarchive.livejournal.com/41717.html> (20.11.2012).
- Липовецкий М., 1992, *Поэтика литературной сказки (на материале русской литературы 920-1980-х годов)*, Свердловск.
- Литература русского зарубежья (первая волна эмиграции: 1920-1940)*, 2003, ред. А. Смирновой, Волгоград.
- Литература русского зарубежья 1920-1940*, 1993, сост. и отв. ред. О. Михайлов, Москва.
- Литература русского зарубежья*, 2007, сос. Л. Наструдинова, Казань.
- Литературная энциклопедия русского зарубежья (1918-1940)*, 1997, т. 1, гл. ред. А. Ни-колю-кин, Москва.
- Литературное зарубежье России. Энцикл. справочник*, 2006, общ. ред. Е. Чельшева, А. Дегтярева, гл. ред. Ю. Мухачев, Москва.
- Ожегов С., 2008, *Словарь русского языка*, Москва.
- Пирожкова В., 1980, *Размышления о «Кораблях»*, „Голос Зарубежья”, № 16.
- Пирожкова В., *Биография Веры Пирожковой*, druzhkovka-news.ru/irina-evgenevna-saburova/2/ (15.12.2013).
- Сабурова И., 1963, *Корабли Старого Города*, Мюнхен, antisoviet.imwerden.net/saburova_i_korabli.pdf (10.12.2013).
- Сабурова И., 1966, *Счастливое зеркало*, Мюнхен.
- Сабурова И., 1972, *О нас*, Мюнхен.
- Сабурова И., 2000, *Королевство Алых Башен*, Москва.

Спиркин А., 1980, *Словарь иностранных слов*, Москва.

Флам Л., 2010, *Быль и сказка*, <http://www.russkije.lv/ru/journalism/read/flam-nikiforova-saburova/> (13.12.2013).

Summary

Irina Saburova and her place in the emigration space

The life of some writers-emigrants developed in such a way that it is difficult to clearly ascribe them to one of the waves of emigration. This question comes up quite often when considering the artists who belong to the first and second wave of migration. The emigrants found themselves outside the country during the first wave of emigration but fate made them settled in countries which, over time, came under the influence of the Soviet Union. During the war they migrated once again and they were often sent to DPs (displaced persons) camps. That frequently concerned those who, migrating during the first wave, found themselves in the Baltic countries which during the World War II came under the influence of the Soviet Union. In those cases it is not easy to determine which of the emigration waves was the most closely related with the particular writer. The article describes the life and output of a Russian writer, a journalist and a poetess Irina Saburova and discusses her belonging to the waves of emigration (related to her dwelling place during the Russian emigration).

Key words: *Irina Saburova, waves of migration, affiliation, limitrophe, emigration literature*